

MUSEU FORTALESA DE SAN PAIO DE NARLA

(Xarxa Museística de la Diputació de Lugo)

HISTÒRIA DE L'EDIFICI

La construcció primitiva de la Torre de Xiá o de San Paio de Narla segurament data del segle XII o XIII, encara que els primers documents que s'hi refereixen són del segle XIV. La Revolta Irmandiña va provocar grans destrosses en la torre, ja que en documents del s. XVI Vasco das Seixas ordena que s'hi facin feines de reconstrucció.

El 1939, gràcies a la gestió i intercessió de Manuel Vázquez Seijas, és adquirida per la Diputació de Lugo, una mesura amb que s'evita la seva demolició.

En l'edifici, format per tres cossos i una capella exterior, s'hi aprecien elements constructius pertanyents a diferents èpoques que van del segle XVI al XIX, reaprofitant materials medievals.

PLANTA BAIXA

1. PATI

Al seu voltant es disposen diferents col·leccions relacionades amb oficis tradicionals, com l'agricultura, la cistelleria o els *zoqueiros*. En una dependència contigua s'hi poden contemplar quatre llits, tres d'ells d'Olot i un de neoclàssic, que formen la primera part del conjunt de llits existents en el museu.

2. QUADRES DELS CAVALLS

Aquest espai es podria denominar "sala del transport", ja que aquí s'hi han instal·lat diverses peces relacionades amb aquesta activitat, com ara una cadira de mans i una llitera (donada per Juan López Suárez i procedent del Pazo de Rivas de Sober), selles de muntar espanyoles i sud-americanes i un preciós conjunt d'esperons.

3. BODEGA

Mitjançant peces tan curioses com un odre, mesures per al vi, premses per al raïm o barrils, es mostren els elements propis d'aquesta dependència, que es troba comunicada amb el saló a través d'una estança annexa a l'habitació principal.

PLANTA ALTA

4. CUINA

Hi trobem tres elements de la construcció primitiva: la *lareira* (la llar), el forn i el servei higiènic. A més, hi ha diverses peces de mobiliari típic de la cuina gallega: tres bancs, una caponera, un *alzadero* (moble amb lleixes per a la vaixel·la) i dos *cunqueiros* (per col·locar-hi les

tasses); a més, s'hi han instal·lat vitrines petites amb col·leccions de xocolateres, planxes, peces de ceràmica gallega...

5. SALÓ

L'element arquitectònic que domina l'estança és el gran parlador angular amb seients. També hi destaca la xemeneia amb decoració renaixentista, així com un preciós armari de sagristia, probablement del segle XVII. Són dignes d'esment les col·leccions de rellotges de peu i de filtres d'aigua, usats per la noblesa per purificar l'aigua destinada al consum humà.

L'espai central presenta unes vitrines que contenen peces interessants, com un ostensori del segle XVIII, imatges religioses i dues ànimes del purgatori, com també una caixa d'ermità del segle XVII amb la representació de la Verge d'As Ermidas. També hi ha mostres de l'orfebreria popular gallega o del treball de l'atzabeja (pedra protectora íntimament lligada a la cultura gallega).

6. SALA DEL TELER

Desconeixem la utilitat original d'aquesta dependència, però com que es tracta d'un lloc de trànsit entre la bodega i el saló és molt probable que fos un espai ocupat pel personal de servei, motiu pel qual s'hi ha instal·lat una sala que allotja estris relacionats amb l'elaboració de la llana, el cotó i el lli: un *caneleiro*, un teler, torns de filar, coixins de punta, rasclets, cardes, debanadores, filoses i fusos.

7. PASSADÍS

Sortint del saló es poden contemplar diferents col·leccions de peces pertanyents a les arts industrials, com ara objectes relacionats amb la il·luminació (esmocadores, caputxines, llums d'oli, candelers, palmatòries, llums de ganxo o quinqués) i morters, la majoria dels quals pertanyents als segles XVIII i XIX.

8. ESCRITORI

Aquesta sala acull estris diversos relacionats amb l'escripció: tinters portàtils de banya (usats pels escriptors durant els segles XVIII i XIX), sorreres i una àmplia col·lecció de bastons, a més d'un armari barroc i un barguenyo de la mateixa època.

9. DORMITORI

Recreació d'una habitació de descans amb un llit amb un bagul als peus per guardar-hi la roba, un escalfador de llit i un lavabo.

TORRE I CAPELLA

10. PRIMER PIS DE LA TORRE

S'hi ha disposat la secció dedicada a les armes blanques, presidida per una impressionant armadura de guerrer samurai del segle XVII donada per Juan López Suárez. Hi destaquen els

matxets filipins i cubans, les dagues, els sabres, les espases roberes, les claus de pugilat o el guant medieval de cota de malla.

A través d'una trapa es pot contemplar el primitiu calabós cec de la fortalesa, on es conserva una enorme cadena amb grillons.

11. SEGON PIS DE LA TORRE

L'entrada d'aquesta sala està dominada per la força d'una armadura filipina de tipus "moro", realitzada amb plaques de banya de carabao, cota de malla i llautó, datada entre els segles XVII i XVIII. També hi podem contemplar pistoles d'avantcàrrega i retrocàrrega, escopetes, carrabines, fusells, canons, etc., que es complementen amb banyes i polvoreres de caça.

12. TERCER PIS DE LA TORRE

L'element més destacat d'aquesta dependència és la xemeneia renaixentista que Vascos das Seixas va ordenar construir el segle XVI, decorada amb motius zoomorfs i fitomorfs. A més, la sala inclou la resta del mobiliari de descans, format per dos llits barrocs d'Olot, dos llits gallecs de tradició portuguesa i un bressol, i una cadira amb gibrelleta.

13. CAPELLA

Fora de l'edifici, en finalitzar la rampa d'accés a la torre, es troba aquesta petita edificació de planta quadrangular construïda en el segle XVIII.

Té un retaule del segle XIX amb diverses imatges populars, entre les quals destaca la de Sant Pelagi, un antic confessorari, un orgue litúrgic, reclinatoris i diverses peces d'imatgeria religiosa.

HORARI DE VISITA

- De l'1 d'abril al 30 de setembre:
- De dimarts a divendres: d'11.00 a 14.00 h i de 17.00 a 20.00 h

- Dissabtes, diumenges i festius: de 12.00 a 14.00 h i de 17.00 a 20.00 h

- Dilluns: tancat

- De l'1 d'octubre al 31 de març:
- De dimarts a divendres: d'11.00 a 14.00 h i de 16.00 a 18.00 h

- Dissabtes, diumenges i festius: de 12.00 a 14.00 h i de 16.00 a 18.00 h

- Dilluns: tancat

TROBA'NS AL WEB

<http://museosanpaio.blogspot.com/>

<http://www.facebook.com/museodesanpaio@sanpaiodenarla>

